

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบพรรณนา (Descriptive Study) โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยผู้ปกครอง โรงเรียนกาวิลละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุระหว่าง 12 - 18 ปี และมีระดับสติปัญญาระหว่าง 35 - 49 (Moderate Mental Retardation) จำนวน 10 คน โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นหลัก และ ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบ เพื่ออธิบายถึงการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน โดยผู้ปกครอง และสภาพการดำรงชีวิตของผู้ปกครอง การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสังเกต ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมปัจจัยทุกๆด้าน สามารถที่จะนำมาอธิบายการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน โดยผู้ปกครอง และช่วยตอบปัญหาการวิจัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ในที่นี้จะนำเสนอผลการศึกษาเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์กับเด็ก รายได้ของครอบครัวผู้ปกครองของนักเรียน ผู้ที่คอยดูแลสุขภาพช่องปากให้นักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณนำเสนอในรูปแบบจำนวน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลวิธีการและมีปัญหาอุปสรรค ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพช่องปากโดยผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ในเรื่องการเข้าถึงระบบบริการทันตสุขภาพตามสิทธิประโยชน์ทางทันตกรรม ซึ่งประกอบด้วยบริการทันตกรรมพื้นฐาน การบริการส่งเสริมและป้องกันโรคในช่องปากในสถานบริการ รวมทั้งปัญหาด้านการสื่อสารและความร่วมมือของเด็ก การเลี้ยงดู การบริโภคอาหาร การเข้าถึงแหล่งขนม การเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟัน ในส่วนนี้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณนำเสนอในรูปแบบจำนวน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำเสนอในรูปแบบพรรณนาตามข้อมูลที่ได้จริงจากการสัมภาษณ์ ซึ่งผลการศึกษาจากแบบสอบถามจะนำเสนอเป็นรูปแบบของตารางและผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์จะนำเสนอแบบพรรณนา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนกวีละอออุทิศ จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุระหว่าง 12 - 18 ปี มีระดับสติปัญญาระหว่าง 35 - 49 (Moderate Mental Retardation) จำนวน 10 คน

ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

ตารางที่ 2 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ ความสัมพันธ์

ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน	จำนวน (คน)
1. เพศ	
ชาย	6
หญิง	4
2. อายุ	
12 - 15 ปี	3
16 - 18 ปี	7
3. ความสัมพันธ์ของบุคคลที่ดูแลนักเรียน	
บิดา	1
มารดา	2
ทั้ง บิดาและมารดา	5
ยาย	1
พี่สาว	1

จากตารางที่ 2 พบว่า

เพศ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองชาย 3 ราย ผู้ปกครองหญิง 4 ราย

อายุ ระหว่าง 16 - 18 ปี 7 ราย และกลุ่มอายุ 12 - 15 ปี 3 ราย

ความสัมพันธ์ของบุคคลที่ดูแลนักเรียน ผู้ดูแลมีทั้งทั้งบิดาและมารดา 5 ราย มารดา 2 ราย

บิดา ยาย พี่สาว จำนวนละ 1 ราย ผู้ปกครองมีความเข้าใจลักษณะของเด็กเหล่านี้เป็นอย่างดี และส่วนใหญ่จะเป็นคนรับส่งลูกมาโรงเรียนเอง

ตารางที่ 3 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามยาสีฟันที่ใช้

ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน	จำนวน (คน)
4. ยี่ห้อยาสีฟันที่ใช้	
คอลเกต	7
คาร์ลี	2
ทิพย์นิม	1
5. ยาสีฟันที่ใช้มีส่วนผสมฟลูออไรด์หรือไม่	
มี	9
ไม่มี	1

จากตารางที่ 3 พบว่า

ยาสีฟันที่ใช้ มีนักเรียนใช้ยาสีฟันคอลเกต 7 ราย และใช้ยาสีฟันคาร์ลี 2 ราย และนักเรียนใช้ยาสีฟันทั้งสองชนิดนี้ทราบว่ามีส่วนผสมฟลูออไรด์ ส่วนนักเรียน 1 ราย ใช้ยาสีฟันทิพย์นิมไม่ทราบว่ามีส่วนผสมฟลูออไรด์หรือไม่

จากการสัมภาษณ์ สำหรับการเลือกซื้อยาสีฟันที่ใช้ นักเรียนทั้ง 9 รายนั้น ผู้ปกครองจะดูส่วนประกอบข้างกล่องว่ามีประโยชน์ ที่นอกเหนือจากฟลูออไรด์ ซึ่งในการเลือกซื้อนี้ทราบและสนใจจากการรับข้อมูลข่าวสารทางโทรทัศน์

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง

ตารางที่ 4 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองแยกตาม เพศอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนบุตรที่มีความบกพร่อง

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ปกครอง	จำนวน (คน)
1. เพศ	
ชาย	4
หญิง	6
2. อายุ	
35 - 46 ปี	4
45 - 59 ปี	6
3. การศึกษา	
มัธยมศึกษาศึกษาตอนต้น	4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3
อนุปริญญา	1
ปริญญาตรี	2
4. อาชีพของผู้ดูแล	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1
รับจ้างทั่วไป	3
ค้าขาย	3
ธุรกิจส่วนตัว	1
พนักงานจ้างเทศบาล	1
ทำงานบริษัท/เอกชน	1
5. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	
1,000 - 5,000 บาท	1
5,001 - 10,000 บาท	6
20,001 - 30,000 บาท	2
30,001 ขึ้นไป	1

ตารางที่ 4 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองแยกตาม เพศอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนบุตรที่มีความบกพร่อง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ปกครอง	จำนวน (คน)
6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	
2 - 3 คน	7
4 - 5 คน	2
6 - 7 คน	1
7. จำนวนบุตรที่มีความบกพร่อง	
1 คน	9
มากกว่า 1 คน (4 คน)	1

จากตารางที่ 4 พบว่า

เพศ ผู้ที่ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชาย (บิดา) 4 ราย เพศหญิง (มารดา, ยาย, พี่สาว) 6 ราย
 อายุ ผู้ที่ให้สัมภาษณ์อยู่ในช่วงอายุ ระหว่าง 35 - 44 ปี 4 ราย 45 - 59 ปี 6 ราย
 การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ราย มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ราย ปริญญาตรี 2 ราย
 และอนุปริญญา 1 ราย

อาชีพ รับจ้างทั่วไป 3 ราย ค้าขาย 3 ราย พนักงานจ้างเทศบาล 1 ราย ธุรกิจส่วนตัว 1 ราย
 และไม่ประกอบอาชีพ 1 ราย

รายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท 6 ราย รายได้
 20,001 -30,000 บาท 2 ราย รายได้ 1,000 - 5,000 บาท 1 ราย รายได้ 30,001- 40,000 บาท 1 ราย

จำนวนสมาชิกในครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 - 3 คน 7 ราย
 4 - 5 คน 2 ราย 6 - 7 คน 1 ราย

จำนวนบุตรที่มีความบกพร่อง 1 คน 9 ราย และ มากกว่า 1 คน (4 คน) 1 ราย ซึ่งเป็นลูก
 แผลหญิงทั้ง 2 คู่

ตารางที่ 5 จำนวนของผู้ปกครองพานักเรียนไปทันตแพทย์

ข้อมูลการไปพบแพทย์	จำนวน (คน)
8 .ผู้ปกครองพานักเรียนไปทันตแพทย์	
เคย	
ปีละ 1 ครั้ง	1
นานๆ ครั้ง	2
เมื่อมีปัญหาเรื่องฟัน	4
ไม่เคย	3

จากตารางที่ 5 พบว่า

บิดามารดาหรือผู้ปกครองพานักเรียนไปพบทันตแพทย์ 7 ราย ไม่เคยพาไป 3 ราย ซึ่งในจำนวน 7 รายนั้น มีผู้ปกครอง (มารดา) เพียง 1 รายเท่านั้น ที่พานักเรียนไปพบทันตแพทย์ ปีละ 1 ครั้ง

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง 1 ราย ที่พานักเรียนไปพบทันตแพทย์ ปีละ 1 ครั้ง พบว่าผู้ปกครอง ให้ความสำคัญและประโยชน์ของฟันจึงได้มีการดูแลและปฏิบัติสร้างเสริมสุขภาพฟันและช่องปาก หากมีการดูแลดีฟันจะไม่ผุ ไม่มีหินปูน ไม่มีกลิ่นปาก ไม่มีแผลเปื่อยหรือเหงือกบวม ซึ่งถ้าเป็นแล้วจะมีอาการปวดทุกข์ทรมานไปหาหมอต้องสิ้นเปลืองมากกว่า นอกจากนี้ผู้ปกครองยังต้องมีเวลาในการดูแลอย่างสม่ำเสมอ ใช้ความอดทน หาวิธีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามและสามารถแนะนำนักเรียนได้ถูกวิธี เพื่อให้นักเรียนมีความร่วมมือ แต่ผู้ปกครองมีความคิดว่าการดูแลยังไม่เต็มที่ ดังนั้นจึงได้พานักเรียนไปพบทันตแพทย์ปีละ 1 ครั้ง เพื่อตรวจสอบสุขภาพในช่องปากและฟัน นำนักเรียนไปขูดหินปูนนับว่าได้ทำบทบาทในการดูแลได้เป็นอย่างดี

ส่วนผู้ปกครองที่พานักเรียนไปพบทันตแพทย์นานๆ ครั้ง จำนวน 2 รายนั้น พบว่า หากสังเกตนักเรียนไม่ยอมรับประทานอาหาร งอแงและน้ำลายไหล ให้นักเรียนอ้าปากให้ดู ไม่พบสิ่งผิดปกติแต่ยังสงสัย จะพานักเรียนไปพบทันตแพทย์ การปฏิบัติในการดูแล ทำเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอเนื่องจาก ไม่ค่อยมีเวลา นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือ สภาวะอารมณ์ จิตใจอ่อนล้า ในการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากยังไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม

ผู้ปกครองจะพานักเรียนไปพบทันตแพทย์ ก็ต่อเมื่อนักเรียน ได้มีปัญหาเรื่องฟัน จำนวน 4 ราย เพราะผู้ปกครอง คิดว่านักเรียนกลุ่มนี้ยังงฟันก็ผุอยู่แล้ว *ซ้อมดีกว่าสร้างเสริม* การพาไปก็เสียเวลา รอคอยนาน บางครั้งเมื่อพบทันตแพทย์แล้วแต่ก็ไม่สามารถทำฟันได้ เพราะนักเรียนไม่ให้

ความร่วมมือ จึงเกิดสภาวะทางจิตใจที่ท้อถอย (weary) และ เฉื่อยชา (passive) จึงพานักเรียนมาพบทันตแพทย์เมื่อพบปัญหา

ตารางที่ 6 จำนวนของผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารและทราบวิธีการปฏิบัติในการดูแลช่องปาก แหล่งที่ได้รับข่าวสาร และการปฏิบัติตามคำแนะนำจากการได้รับข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูลการรับข้อมูลข่าวสารและดูแลสุขภาพช่องปาก	จำนวน (คน)
10. การสนใจข่าวสารการดูแลสุขภาพช่องปาก	
สนใจเล็กน้อย	2
สนใจปานกลาง	6
สนใจมาก	2
11. แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารทราบวิธีปฏิบัติในการดูแลช่องปาก	
สื่อโฆษณา	9
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1
12. การปฏิบัติตามคำแนะนำในการดูแลสุขภาพช่องปาก	
ปฏิบัติเป็นประจำหรือทุกครั้ง	2
ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่	2
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	6

จากตารางที่ 6 พบว่า

การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ/คำแนะนำจากบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 7 ราย เคยมีประสบการณ์พาเด็กไปพบหมอฟันมาแล้ว ความสนใจข่าวสารการดูแลสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้ปกครอง มีความสนใจปานกลาง 6 ราย สนใจมากและสนใจเล็กน้อย 4 ราย แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารและทราบวิธีปฏิบัติในการดูแลช่องปากจากสื่อโฆษณา 9 ราย ผู้ปกครองได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสุขภาพช่องปาก 1 ราย และเป็นผู้ปกครองที่นำนักเรียนไปตรวจสุขภาพช่องปากปีละครั้ง นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 9 ราย ได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งสื่อโฆษณาและคำแนะนำจากทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สำหรับการปฏิบัติตามคำแนะนำในการดูแลสุขภาพช่องปาก พบว่าผู้ปกครองปฏิบัติเป็นบางครั้ง 6 ราย และปฏิบัติเป็นประจำหรือทุกครั้ง ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 4 ราย

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ปกครองที่สนใจรับข้อมูลข่าวสารน้อยและปานกลาง พบว่า การเข้าถึงข่าวสารนั้นต้องอาศัยสื่อ สื่อที่ได้รับความสนใจน้อย คือ บทความ สิ่งตีพิมพ์ในหนังสือ และวิทยุซึ่งเพียงได้ยินแต่เสียงไม่มีภาพ โทรทัศน์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพฟันจากการโฆษณาสาธิตฟันจากโทรทัศน์ เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่เอื้อต่อผู้รับมากที่สุด สามารถแสดงถึงภาพเคลื่อนไหวและเสียง กระตุ้นให้เกิดการอยากคิดตามหรือเข้าใจได้ดีกว่าสื่อชนิดอื่นๆ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากอย่างมาก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลวิธีการและปัญหาอุปสรรค ในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนโดยผู้ปกครอง

ตารางที่ 7 จำนวนของผู้ปกครองจำแนกตามการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลด้านโภชนาการ

การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแล สุขภาพช่องปาก	การปฏิบัติ			
	ปฏิบัติเป็น ประจำหรือ ทุกครั้ง	ปฏิบัติเป็น ส่วนใหญ่ จำนวน	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง จำนวน	ไม่เคย ปฏิบัติตาม คำแนะนำ
1. การดูแลนักเรียนรับประทานอาหาร พอเพียง	5	3	2	-
2. การเลือกอาหารว่างให้นักเรียน โดย เลือกอาหารที่มีส่วนประกอบของ น้ำตาลหรือแป้งน้อย เช่น ผลไม้ ถั่ว อบแห้ง ปลาหมึกย่าง	2	2	6	-
3. การเลือกเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อ ฟันของนักเรียน เช่น นม โดย หลีกเลี่ยงไอศกรีม ลูกอม ลูกกวาด ซ็อกโกเลต	6	-	3	1
4. เมื่อพิน้ำนมของนักเรียนขึ้นคราบ ทันได้ดูแลให้นักเรียนแปรงฟันพร้อม ยาสีฟัน เช้า-เย็น และหลังรับประทาน อาหารทุกครั้ง	5	3	2	-

จากตารางที่ 7 พบว่าจำนวนของผู้ปกครองจำแนกตามการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลด้านโภชนาการ

นักเรียนได้รับการดูแลรับประทานอาหารอย่างเพียงพอเป็นประจำหรือทุกครั้ง มีจำนวน 5 ราย ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 3 ราย และปฏิบัติเป็นบางครั้ง 2 ราย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ปกครองที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในช่องปากยังขาดความรู้ความเข้าใจ จะเห็นว่าการดูแลนักเรียนให้ได้รับประทานอาหารอย่างเพียงพอ ยังมีการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่และเป็นบางครั้ง จึงเกิดคำถามว่า มีปัจจัยอะไรที่ส่งผลให้ผู้ปกครองปฏิบัติเช่นนั้น จากคำบอกเล่าของผู้ปกครอง นักเรียนกลุ่มนี้จะชอบรับประทานอาหารตามใจปาก ไม่ชอบรับประทานผักและอาหารที่แข็งหรือมีกากใย ผู้ปกครองเองก็เลือกซื้อและปรุงอาหารตามวิถีชีวิต ไม่ได้จัดทำอาหารเฉพาะสำหรับนักเรียนเป็นพิเศษ อีกทั้งเป็นความเคยชินหาก นักเรียนชอบ จะรับประทานได้มากก็จะจัดหาให้ซ้ำๆ และ อาหารหายาก สิ้นเปลือง โดยไม่คิดถึงสารอาหารและคุณค่าที่ได้รับ

- การเลือกอาหารว่างให้นักเรียนจะเลือกอาหารที่มีส่วนประกอบของน้ำตาลหรือแป้งน้อย เช่น ผลไม้ ถั่วอบแห้ง ปลาหมึกย่าง มีผู้ปกครองปฏิบัติเป็นบางครั้ง 6 ราย ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 2 ราย และปฏิบัติเป็นประจำหรือทุกครั้ง

สำหรับการเลือกรับประทานอาหารว่างที่ผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ได้ให้นักเรียนรับประทานคือ ผลไม้ ขนมปัง เป็นของสดและหาซื้อง่าย ทั่วๆไปที่รู้ถึงคุณค่าว่ามีประโยชน์ แต่นักเรียนไม่ชอบ กลับอยากรับประทานอาหารว่างที่เห็นตามสื่อโฆษณา ผู้ปกครองไม่อยากจะกังวลวุ่นวาย จึงซื้อให้ จากคำบอกเล่าของผู้ปกครอง 2 ท่าน

“ ให้เลือกเอง ซ้อมาก็ไม่ถูกใจ กินไม่หมด ”

“ ชอบกินขนมกรุบกรอบ เห็นจากทีวี ”

- การเลือกเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อฟันของนักเรียน เช่น นม และหลีกเลี่ยงไอศกรีม ลูกอม ลูกกวาด ซ็อก โกแลต มี ผู้ปกครอง 6 ราย ปฏิบัติเป็นประจำหรือทุกครั้ง ที่เลือกเครื่องดื่มนมจืด ให้นักเรียนดื่มและเครื่องดื่มน้ำผลไม้ที่ไม่หวานมาก เนื่องจากผู้ปกครองทราบว่ามันไม่หวาน มีคุณค่าทางโภชนาการ และได้รับความรู้จากสื่อ เอกสารคำแนะนำในการเลือกซื้อ อีกทั้งเป็นอาหารเหลวที่แปร่งฟันและบ้วนปากได้ง่าย ผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นบางครั้งเนื่องจากนักเรียนต้องการที่จะเลือกเอง และผู้ปกครอง ที่ไม่เคยปฏิบัติตามคำแนะนำในการเลือกซื้อเครื่องดื่ม (โค้ก) เพราะไม่อยากจะกังวล นักเรียนมักจะงอแงไม่ยอมไปโรงเรียน ผู้ปกครองบอกว่า “ถ้าไม่ซื้อให้ ก็จะขโมยเงินไปซื้อเอง ก็เลยซื้อให้ วันละ 1 ขวด ”

ตารางที่ 8 จำนวนของผู้ปกครองจำแนกตามการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยในช่องปาก

การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแล สุขภาพช่องปาก	การปฏิบัติ			
	ปฏิบัติเป็น ประจำหรือ ทุกครั้ง	ปฏิบัติเป็น ส่วนใหญ่ จำนวน	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง จำนวน	ไม่เคย ปฏิบัติตาม คำแนะนำ
5. ท่านได้ดูแลหรือสอนนักเรียน แปรงฟันอย่างถูกวิธี	6	4	-	-
6. ถ้านักเรียนแปรงฟันไม่ถูกต้องตามวิธี ที่ท่านสอนหรือแปรงฟันแล้ว แต่ฟัน ยังไม่สะอาด ท่านได้ให้เด็กทำไหม และคอยชี้แนะให้ทำถูกต้องจนฟัน สะอาด	4	3	3	-
7. ท่านจะเปลี่ยนแปรงสีฟันให้นักเรียน ใหม่ เมื่อแปรงสีฟันหัก ชำรุด หรือหาย หรือเมื่อขนของแปรงสีฟันเริ่มแตก บาน หรือพบว่าตามซอกขนแปรง สกปรก	5	4	1	-
8. ท่านได้ดูแลและสำรวจความสะอาด ของช่องปาก และฟันให้เด็ก	3	3	4	-
9. ถ้านักเรียนแปรงฟันไม่ถูกต้องตามวิธี ที่ท่านสอนหรือแปรงฟันแล้ว แต่ฟัน ยังไม่สะอาด ท่านได้ให้เด็กทำไหม และคอยชี้แนะให้ทำถูกต้องจนฟัน สะอาด	4	3	3	-

จากตารางที่ 8 พบว่า

จำนวนและความถี่ของผู้ปกครองปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยในช่องปาก

(ORAL HYGINE) ดังนี้

- เมื่อพินน้ำนมของนักเรียนชั้นครบ ผู้ปกครองได้ดูแลให้นักเรียนแปรงฟันพร้อมยาสีฟัน
เช้า - เย็น และหลังรับประทานอาหารทุกครั้งนั้น มีผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำและทุกครั้ง 5 ราย
และปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่และปฏิบัติเป็นบางครั้ง 5 ราย

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนที่สุด จะมองเห็นการ
เปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการที่ดีขึ้น สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น จึงมองไม่เห็นปัญหา
ทำให้ละเลยที่จะดูแลสุขภาพช่องปากให้กับนักเรียน อีกทั้งมีการฝึกปฏิบัติโดย ครูได้สอนและฝึก
ปฏิบัติในโรงเรียน ผู้ปกครองก็เชื่อว่านักเรียนได้รับการสอนจากครูที่โรงเรียนแล้ว จึงคิดว่านักเรียน
สามารถทำได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

- การดูแลและสอนนักเรียนให้แปรงฟันอย่างถูกวิธี ผู้ปกครองได้ดูแลและสอนให้นักเรียน
แปรงฟัน โดยปฏิบัติเป็นประจำและทุกครั้ง จำนวน 6 ราย เพราะคิดว่านักเรียนเป็นกลุ่มที่มีความ
บกพร่องทางสติปัญญาต้องมีการกระทำซ้ำ ย้ำบ่อยๆ ฝึกให้เป็นนิสัย ชอบแปรงฟัน สม่ำเสมอนั้น
สำหรับผู้ปกครองไม่ได้ปฏิบัติในเรื่องการดูแลให้นักเรียนแปรงฟันถูกวิธีอย่างเป็นทางการส่วนใหญ่มี
จำนวน 4 ราย โดยคิดว่าเน้นความบ่อยของการได้แปรงฟันน่าจะได้ผลดีกว่าการแปรงฟันได้ถูกวิธี

- ถ้านักเรียนแปรงฟัน ไม่ถูกต้องตามวิธีที่ผู้ปกครองสอนหรือแปรงฟันแล้ว แต่ฟันยังไม่
สะอาด ผู้ปกครองจะคอยชี้แนะให้นักเรียนทำใหม่และให้ทำถูกต้องจนฟันสะอาด มีผู้ปกครองที่
ปฏิบัติเป็นประจำและทุกครั้งจำนวน 4 ราย อีก 6 ราย ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่และปฏิบัติเป็นบางครั้ง
โดยให้เหตุผล ว่าการแปรงฟันเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติซึ่งทำได้ยากต้องอาศัยความอดทนของ
ผู้ปกครองเป็นอย่างสูง ใช้เวลา (ชั่วโมงเร่งรีบ) มาก ทำให้บรรยากาศครอบครัวเสีย ทำได้แค่นี้ก็ดี
แล้ว นักเรียนเองก็เฉลหลาย

- ผู้ปกครองจะเปลี่ยนแปลงสีฟันให้นักเรียนใหม่ เมื่อแปรงสีฟันหัก ชำรุด หรือหายหรือเมื่อ
ขนของแปรงสีฟันเริ่มแตกบาน หรือพบว่าตามซอกขนแปรงสกปรก มีผู้ปกครองปฏิบัติเป็นบางครั้ง
1 ราย เนื่องจากไม่มีความรู้เรื่องคุณลักษณะของแปรงสีฟันที่ดี เช่น ขนาด รูปร่าง ขนอ่อนหรือแข็ง
นักเรียนชอบกัดหรือทำให้ชำรุดบ่อยๆ ความถี่ในการซื้อมากขึ้น ผู้ปกครองจึงเอาเวลาเป็น
ตัวกำหนด

“ ฟังซื้อมาไม่กี่วันนี้เอง บานเสียแล้ว ” รอรับแจก ไม่มีเงินซื้อ คิดว่า “ แปรงฟันไปก็แค่นั้น ”
นอกจากนี้ผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ที่เปลี่ยนแปลงสีฟันให้เนื่องจากนึกได้ถึงจะไปซื้อ
ให้ และที่ปฏิบัติเป็นประจำและทุกครั้ง ผู้ปกครองจะเปลี่ยนให้ทุกครั้งเพราะซื้อสำรองไว้ที่บ้าน

- ผู้ปกครองได้สำรวจและดูแลความสะอาดของช่องปากและฟันให้นักเรียน มีผู้ปกครอง
ปฏิบัติเป็นประจำและทุกครั้ง 3 ราย ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 3 ราย และปฏิบัติเป็นบางครั้ง 4 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง นั้นพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการสำรวจและดูแลความสะอาดช่องปากน้อย โดยให้เหตุผลว่า ฟันอยู่ในช่องปากทำความสะอาดได้ยาก ใช้ไหมขัดฟัน ไม่จิ้มฟันก็ไม่ได้ “ขอเพียงไม่มีหินปูน ไม่ผุ ไม่โยก ก็พอใจแล้ว” ที่สำคัญไม่ให้กินลูกอม ขนมหวาน ขนมกรุบกรอบ อีกทั้งนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือ เพราะหากไม่สะอาดต้องไปแปรงฟันใหม่ เสียเวลา แต่มีผู้ปกครอง 3 รายที่เน้นการสร้างมากกว่าซ่อม ไม่อยากให้ลูกปวดฟัน อยากเห็นลูกฟันสะอาด ลมหายใจหอมสดชื่น สอดคล้องกับความคิดที่ว่าต้องมีการกระทำซ้ำๆ บ่อยๆ ซึ่งผู้ปกครองและครูต้องการฝึกให้เป็นนิสัย และคิดว่าฟันเป็นอวัยวะหนึ่งที่สำคัญต่อร่างกาย หากหมั่นดูแลรักษาจะทำให้สุขภาพช่องปากดีขึ้น

ตารางที่ 9 จำนวนของผู้ปกครองจำแนกตามการใช้บริการทางทันตสุขภาพ

การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแล สุขภาพช่องปาก	การปฏิบัติ			
	ปฏิบัติเป็น ประจำหรือ ทุกครั้ง	ปฏิบัติเป็น ส่วนใหญ่ จำนวน	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง จำนวน	ไม่เคย ปฏิบัติ ตาม คำแนะนำ
10. ท่านได้นำนักเรียนไปพบทันตแพทย์ อย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง แม้ว่านักเรียน จะไม่มีปัญหาช่องปากและฟันก็ตาม	-	1	6	3
11. ท่านได้ขอคำแนะนำจากทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (หรือเคย ได้รับคำแนะนำจากทันตแพทย์ หรือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข) ในการดูแล สุขภาพช่องปากและฟันให้นักเรียน	3	2	5	-
12. ท่านได้ขอคำแนะนำจากทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (หรือเคย ได้รับคำแนะนำ จากทันตแพทย์ หรือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข) ในเรื่องของการ แปรงฟันที่ถูกวิธีให้นักเรียน	2	4	3	1
13. ท่านได้ปฏิบัติตามคำแนะนำจาก ทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2	2	6	-

จากตารางที่ 9 จำนวนและความถี่ของผู้ปกครองจำแนกตามการใช้บริการทางทันตสุขภาพพบว่า

- ผู้ปกครองได้นำนักเรียนไปพบทันตแพทย์อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง แม้ว่านักเรียนจะไม่มี
ปัญหาช่องปากและฟันก็ตาม มีผู้ปกครอง ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 1 ราย เนื่องจากให้ความสำคัญใน
การดูแลช่องปากจากคำบอกเล่าให้ฟังว่า “การดูแลในช่องปากดีกว่าไปให้หมอฟันถอน การพบ
ทันตแพทย์เป็นผู้ปฏิบัติงานเฉพาะทาง”

มีผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้เหตุผลของการไม่นำนักเรียนไปพบทันตแพทย์ เพราะ
คิดว่า เพราะมีภาพลักษณ์ของทันตแพทย์และทันตกรรมบริการแพง จากคำบอกเล่าให้ฟังว่า “เราจะ

ไปพบทันตแพทย์ทำไม เราไม่มีปัญหาอะไร จะไปพบต่อเมื่อมีปัญหาจริงๆเท่านั้น อีกทั้งกลัวเสียเงินมาก” และผู้ปกครอง ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ เนื่องจากกลัวลูกเจ็บ กลัวลูกโดนตี และกลัวลูกถูกถอนฟัน “ถ้ามีอาการจริงจึงจะพาไป”

- ผู้ปกครองได้รับคำแนะนำจากทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (หรือเคยได้รับคำแนะนำจากทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข) ในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันให้นักเรียน พบว่ามีผู้ปกครองปฏิบัติตามเป็นประจำและทุกครั้ง 3 ราย ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 2 ราย และปฏิบัติเป็นบางครั้ง 5 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นบางครั้งนั้น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มาบรรยายและสาธิตวิธีการรักษาสุขภาพช่องปาก อธิบายด้วยโมเดลฟันคนปกติ ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติจริงที่ทำกับนักเรียนกลุ่มเด็กพิเศษ อีกทั้งคำศัพท์ทางวิชาการที่ใช้ เรื่อง โรคฟันผุ โรคเหงือก ทำให้ไม่เข้าใจเพราะคำแนะนำเป็นนามธรรม ไม่อธิบายรายละเอียดของเนื้อหาที่อยากรู้ จึงไม่มีแรงกระตุ้นพอที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนใหญ่จึงเชื่อว่าเป็นหน้าที่ของทันตแพทย์ ซึ่งเป็นอาชีพเฉพาะทาง ไม่ใช่จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และทันตแพทย์ไม่เคยให้คำแนะนำ

- ผู้ปกครองได้ขอคำแนะนำจากทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (หรือเคยได้รับคำแนะนำจากทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข) ในเรื่องของการแปรงฟันที่ถูกวิธีให้นักเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำและทุกครั้ง 2 ราย ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 4 ราย ปฏิบัติเป็นบางครั้ง 3 ราย และไม่เคยปฏิบัติตามคำแนะนำ 1 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มาบรรยายและสาธิตวิธีการรักษาสุขภาพช่องปาก อธิบายด้วยโมเดลฟันคนปกติ ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติจริงที่ทำกับนักเรียนกลุ่มเด็กพิเศษ อีกทั้งคำศัพท์ทางวิชาการที่ใช้ เรื่อง โรคฟันผุ โรคเหงือก ทำให้ไม่เข้าใจเพราะคำแนะนำเป็นนามธรรม ไม่อธิบายรายละเอียดของเนื้อหาที่อยากรู้ จึงไม่มีแรงกระตุ้นพอที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนใหญ่จึงเชื่อว่าเป็นหน้าที่ของทันตแพทย์ ซึ่งเป็นอาชีพเฉพาะทาง ไม่ใช่จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและยัง แสดงให้เห็นว่าสื่อโฆษณาจากโทรทัศน์สามารถโน้มน้าวให้มีการปฏิบัติมากกว่าสื่อบุคคล

- ผู้ปกครองได้ปฏิบัติตามคำแนะนำจากทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นประจำและทุกครั้ง และปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 4 ราย ปฏิบัติเป็นบางครั้ง 6 ราย จากข้อมูล

นี้แสดงให้เห็นว่า ความถี่จากคำแนะนำจากทันตแพทย์นานๆ ครั้งไม่สามารถกระตุ้นเราให้เกิดพฤติกรรมแต่สื่อทางโทรทัศน์ที่มีการโฆษณาแปรงสีฟันและยาสีฟัน ทุกวันสามารถปฏิบัติได้ทันที

- ปัจจุบันนักเรียนได้แปรงฟันพร้อมยาสีฟัน วันละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น (ก่อนนอน) มีผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำและทุกครั้ง 6 ราย ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ 3 ราย ปฏิบัติเป็นบางครั้ง 1 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองที่ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่และปฏิบัติเป็นบางครั้งพบว่า ผู้ปกครองมีพฤติกรรมไม่ชอบแปรงฟัน และนักเรียนเองไม่สร้างนิสัยในการแปรงฟัน จากคำบอกเล่าให้ฟังว่า “กินนมเสร็จแล้วนอนหลับเลย นมก็มีน้ำผสมอยู่ ไม่แปรงฟันก็ได้ ถ้ามีปัญหาจริงๆ ไปพบทันตแพทย์”

ตารางที่ 10 การตรวจฟันของผู้ปกครองมีประโยชน์ต่อนักเรียน

การตรวจฟันของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)
การตรวจฟันของผู้ปกครองมีประโยชน์ต่อนักเรียน	
มี	10
ไม่มี	-

จากตารางที่ 10 พบว่า

ผู้ปกครองทุกคนได้ให้เหตุผลต่อพฤติกรรมเชิงบวก เห็นความสำคัญ ของการตรวจฟันว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง 6 ราย ว่าการตรวจฟันให้นักเรียน จะทำให้ทราบสภาพปัญหาของฟัน และจะได้แก้ไขหรือทำการรักษา อีก 3 ราย ทำให้สุขภาพช่องปากดี และ 1 ราย สุขภาพฟันแข็งแรงและ ช่องปากไม่มีปัญหา

ตารางที่ 11 การตรวจความสะอาดฟันหลังการแปรงฟันของนักเรียน

การตรวจฟันของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)
การตรวจความสะอาดของฟันหลังการแปรงฟัน	
ตรวจ	8
ไม่ตรวจ	1
ตรวจเป็นบางครั้ง	1

จากตารางที่ 11 พบว่า

ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญของการตรวจความสะอาดฟันหลังการแปรงฟันของนักเรียน 8 ราย และไม่ตรวจหรือตรวจเป็นบางครั้ง 2 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองที่ คิดว่าการตรวจความสะอาดหลังการแปรงฟันของนักเรียน ทำให้ทราบว่านักเรียนแปรงฟันสะอาดหรือไม่ ถ้าแปรงฟันไม่สะอาด จะให้นักเรียนกลับไปแปรงซ้ำและจะคอยชี้แนะให้นักเรียนทำใหม่และให้ทำถูกต้องจนฟันสะอาด สำหรับผู้ปกครองที่ตรวจเป็นบางครั้ง และไม่ตรวจเลยนั้นผู้ปกครองบอกว่าไม่มีเวลาต้องทำธุระกิจและค้าขาย เวลามีปัญหาที่พาไปพบทันตแพทย์ และตัวนักเรียนเองไม่ให้ความร่วมมือกลัวได้กลับไปแปรงฟันซ้ำอีก

ตารางที่ 12 การเข้าถึงแหล่งบริการทันตสุขภาพ

การเข้าถึงแหล่งบริการทันตสุขภาพ	จำนวน (คน)
สถานที่ให้บริการทันตกรรมที่ท่านสามารถพานักเรียนไปใช้บริการได้	
สถานีนอนมัย	4
โรงพยาบาล	5
คลินิก	1
ระยะทางจากบ้านไปสถานที่ให้บริการ	
1 - 5 กิโลเมตร	4
6 - 10 กิโลเมตร	4
11 กิโลเมตรขึ้นไป	2
ความสะดวกในการให้บริการ	
สะดวก	7
ไม่สะดวก	3

จากตารางที่ 12 พบว่า

ผู้ปกครองนำนักเรียนเข้ารับบริการทางทันตสุขภาพที่โรงพยาบาล 5 ราย สถานีนอนมัย 4 ราย และ รับบริการที่คลินิก 1 ราย ระยะทางจากบ้านไปแหล่งบริการ มีระยะห่าง 1 - 5 กิโลเมตร และ 6 - 10 กิโลเมตร 8 ราย ระยะทางมากกว่า 11 กิโลเมตรขึ้นไปมี 2 ราย ความสะดวกในการให้บริการ 7 ราย และ ไม่สะดวกในการให้บริการ 3 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองพบว่าระยะทางในการไปรับบริการไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำฟัน นักเรียนกลัวเจ็บ และทันตแพทย์ไม่มีความชำนาญในการบริการเด็กพิเศษ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่อยู่ อยู่แต่เจ้าหน้าที่อัตราจ้าง ไม่มีการนัดหมายก่อนจึงไม่ได้ทำ

“ลูกปวดฟัน พาไปนอนมัย หมอฟันบ่อยู่ อยู่แต่หมอน้อย ก็เลยทำไม่ได้”

ที่สำคัญ เด็กในกลุ่มพิเศษไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่ได้รับบริการเช่นการเคลือบหลุมร่องฟันในโครงการสิทธิประโยชน์ (บัตรทอง) เหมือนนักเรียน ป.1 จึงไม่ได้รับการป้องกันและส่งเสริมด้านทันตสุขภาพ

ในการไปรับบริการที่โรงพยาบาล เสียเวลา รอนาน กลัวการติดเชื้อ โรคขณะรอรับบริการ อีกทั้งมีการนัดหลายครั้ง เวลาไปส่งต้องไปสองคน ผู้ปกครองไปเองก็ไม่ได้ กลัวนักเรียนจะวิ่งหนี เพราะกลัวหมอ จึงเป็นที่น่าลำบากใจอย่างยิ่ง ในการไปแต่ละครั้ง

ตารางที่ 13 การเข้าถึงแหล่งขายขนม

การเข้าถึงแหล่งขายขนม	จำนวน (คน)
ในหมู่บ้านมีร้านขายอาหารและขนมสำหรับนักเรียนหรือไม่	
มี	9
ไม่มี	1
แหล่งที่หาซื้ออาหารและขนม	
ร้านค้าในหมู่บ้าน	3
ซูเปอร์มาร์เกต มินิมาร์ท	6
ตลาด	1
ความสะดวกในการให้บริการ	
สะดวก	8
ไม่สะดวก	2

จากตารางที่ 13 พบว่า

ในหมู่บ้านของนักเรียนมีร้านขายอาหารและขนม 9 ราย และไม่มีร้านขายอาหารและขนม 1 ราย สถานที่ซื้อ ส่วนใหญ่ผู้ปกครองไปซื้ออาหารและขนมในซูเปอร์มาร์เกตหรือมินิมาร์ท 6 ราย ร้านค้าในหมู่บ้าน 3 ราย และไปซื้อที่ตลาดมีเพียง 1 ราย ความสะดวกในการพานักเรียนไปซื้ออาหารและขนม 8 ราย และ ไม่สะดวก 2 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองการเข้าถึงแหล่งขายขนมผู้ปกครองไปซื้ออาหารและขนมในซูเปอร์มาร์เกตหรือ มินิมาร์ท หรือใกล้บ้านหรือเป็นทางผ่าน ซึ่งต้องไปแวะหาซื้ออาหารหรือของเครื่องใช้อย่างอื่นอยู่แล้ว นักเรียนเองก็ชื่นชอบให้พาไปเพราะในร้านมีอาหารและขนมขายหลากหลาย สะดวกซื้อมากกว่าร้านค้าในหมู่บ้านหรือตลาด

ตารางที่ 14 การเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดพื้น

การเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดพื้น	จำนวน (คน)
ในหมู่บ้านมีร้านขายอุปกรณ์ทำความสะอาดพื้น	
มี	9
ไม่มี	1
แหล่งที่หาซื้ออุปกรณ์ทำความสะอาดพื้น	
ร้านค้าในหมู่บ้าน	2
ซูเปอร์มาร์เกต มินิมาร์ท	8
ความสามารถในการจ่ายค่าแรงสีพื้นและยาสีพื้นสำหรับนักเรียน	
น้อย	2
มาก	8

จากตารางที่ 14 พบว่า

ในหมู่บ้านของนักเรียนมีร้านขายอุปกรณ์ในการทำความสะอาดพื้น 9 ราย และไม่มีร้านขายอุปกรณ์ในการทำความสะอาดพื้น 1 ราย ส่วนมากผู้ปกครองไปซื้ออุปกรณ์ในการทำความสะอาดพื้นที่ซูเปอร์มาร์เกต มินิมาร์ท 8 ราย ร้านค้าในหมู่บ้าน 2 ราย

ผู้ปกครองมีความสามารถในการจ่ายค่าแรงสีพื้น, ยาสีพื้นได้มาก 8 ราย ซึ่งซื้อครั้งหนึ่งรวมเป็นราคา ราคาประมาณ 35 - 60 บาท และมีความสามารถในการจ่ายค่าแรงสีพื้น, ยาสีพื้นได้น้อย ซึ่งซื้อครั้งหนึ่งรวมเป็นราคาประมาณ 7 - 20 บาท 2 ราย เป็นที่น่าสังเกตว่าใน 2 รายมีผู้ปกครองต้องดูแลนักเรียนพี่น้องท้องเดียวกันถึง 4 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองการเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดพื้นนั้นไปซื้อที่ซูเปอร์มาร์เกต มินิมาร์ทใกล้บ้านหรือเป็นทางผ่าน ซึ่งต้องไปแวะหาซื้ออาหารหรือของเครื่องใช้ อย่างอื่นอยู่แล้ว นักเรียนเองก็ชื่นชอบให้พาไปเพราะในร้านมีสินค้าขายหลากหลาย สะดวกซื้อ มากกว่าร้านค้าในหมู่บ้านหรือ ตลาด

ตารางที่ 15 การรับประทานขนมของนักเรียน

การรับประทานขนมของนักเรียน	จำนวน (คน)
ชนิดของขนมที่นักเรียนรับประทานบ่อยและเป็นประจำ	
ขนมกรุบกรอบ มาม่าของเล็ก	2
ขนมปังมีไส้ ขนมปังปิ้ง	2
ไม่ได้รับประทานชนิดไหนเป็นประจำ	6
ความถี่ในการรับประทานขนมต่อวัน	
1 ครั้ง	2
2 - 3 ครั้ง	7
บอกไม่ได้เพราะไม่ได้รับประทานเป็นประจำ	1
ช่วงเวลาที่นักเรียนรับประทานขนม	
ก่อนมื้ออาหาร	1
รับประทานหลังมื้ออาหาร	1
รับประทานหลังมื้ออาหารซึ่งเป็นเวลาไม่แน่นอน	8
หลังจากรับประทานขนมท่านให้นักเรียนปฏิบัติตน	
ดื่มน้ำตาม	3
บ้วนปากหรือแปรงฟันเป็นบางครั้ง	4
บ้วนปากหรือแปรงฟันเกือบทุกครั้ง	2
บ้วนปากหรือแปรงฟันทุกครั้ง	1

จากตารางที่ 15 พบว่า

พฤติกรรมและชนิดของขนมในการบริโภคของ นักเรียนพบว่าไม่ได้กินขนมชนิดไหนบ่อย และเป็นประจำ 6 ราย ผู้ปกครองจะให้นักเรียนเลือกซื้อเอง ถ้าซื้อให้นักเรียนจะไม่ยอม ส่วนใหญ่จะนิยมรับประทานขนมกรุบกรอบ มาม่าของเล็ก ส่วนขนมปังมีไส้ ขนมปังปิ้ง 4 ราย

เวลาในการรับประทานขนมหลังมื้ออาหารซึ่งเป็นเวลาที่ไม่แน่นอน 8 ราย นักเรียนอยากรับประทานเวลาไหน นักเรียนต้องได้รับประทาน ถ้าไม่ได้รับประทานนักเรียนจะแแง บางครั้งจะทำร้ายตนเอง ผู้ปกครองจึงไม่อยากขัดใจ หากรับประทานเป็นเวลาก็จะรับประทานก่อนมื้ออาหารหรือรับประทานหลังมื้ออาหารซึ่งมีเพียง 2 ราย

พฤติกรรมหลังจากบริโภคขนม นักเรียนบ้วนปากหรือแปรงฟันเป็นบางครั้ง 4 ราย
 รองลงมาจากการดื่มน้ำ 3 ราย ส่วนการบ้วนปากหรือแปรงฟันเกือบทุกครั้ง 2 ราย และพบว่าบ้วน
 ปากหรือแปรงฟันทุกครั้งน้อยที่สุด 1 ราย

ตารางที่ 16 การดื่มเครื่องดื่มของนักเรียน

การดื่มเครื่องดื่มของนักเรียน	จำนวน (คน)
ชนิดของเครื่องดื่มที่นักเรียนดื่มบ่อยและเป็นประจำ	
น้ำอัดลม	1
นม	2
นมเปรี้ยวรสต่างๆ	5
ไม่ได้ดื่มชนิดไหนเป็นประจำ	2
ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มต่อวัน	
1 ครั้ง	3
2 - 3 ครั้ง	3
มากกว่า 3 ครั้ง	2
บอกไม่ได้เพราะไม่ได้ดื่มเป็นประจำ	2
ช่วงเวลาที่นักเรียน ดื่มเครื่องดื่ม	
ก่อนมื้ออาหาร	3
หลังมื้ออาหาร	5
หลังมื้ออาหารซึ่งเป็นเวลาไม่แน่นอน	3
ก่อนนอนกลางคืน	1
หลังจากรับประทานขนมท่านให้นักเรียนปฏิบัติตน	
ดื่มน้ำตาม	1
บ้วนปากหรือแปรงฟันเป็นบางครั้ง	5
บ้วนปากหรือแปรงฟันเกือบทุกครั้ง	2
บ้วนปากหรือแปรงฟันทุกครั้ง	2

จากตารางที่ 16 พบว่า

ชนิดของเครื่องดื่มน้ำและการบริโภค เวลาและพฤติกรรมหลังดื่มน้ำของนักเรียนพบว่า ชนิดของเครื่องดื่มที่บ่อยและเป็นประจำของนักเรียนคือดื่มนมเปรี้ยวรสต่างๆมีจำนวน 5 ราย ดื่มนม 2 ราย และไม่ได้ดื่มน้ำและบริโภคชนิดไหนเป็นประจำ 2 ราย และดื่มน้ำอัดลม 1 ราย

ความถี่ นักเรียนดื่มน้ำเครื่องดื่มเฉลี่ยวันละ 1 ครั้ง 3 ราย 2 - 3 ครั้ง 3 ราย มากกว่า 3 ครั้ง 2 ราย และนักเรียนไม่ได้ดื่มน้ำเป็นประจำ 2 ราย

เวลา นักเรียนดื่มน้ำเครื่องดื่มหลังมื้ออาหาร 5 ราย ก่อนมื้ออาหาร 3 ราย หลังมื้ออาหารซึ่งเป็นเวลาไม่แน่นอน 3 ราย และ ดื่มน้ำก่อนนอนตอนกลางคืน 1 ราย

พฤติกรรมการปฏิบัติตนหลังดื่มน้ำ นักเรียนบ้วนปากหรือแปรงฟันเป็นบางครั้ง 5 ราย บ้วนปากหรือแปรงฟันเกือบทุกครั้ง 2 ราย บ้วนปากหรือแปรงฟันทุกครั้ง 2 ราย และดื่มน้ำตาม 1 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองนักเรียนชอบดื่มนมเปรี้ยวบ่อยและเป็นประจำ เพราะนักเรียนได้รับข้อมูลจากผู้ปกครอง ครู โทรทัศน์ ว่ามี ประโยชน์มี อีกทั้งรสชาติที่ถูกปากมีสีสันท่าน้ำบริโภคกว่านมจืด การดื่มน้ำอัดลมจะทำให้ฟันผุ ให้ดื่มน้ำหลังมื้ออาหารหากดื่มน้ำก่อนจะทำให้รับประทานอาหารได้น้อยลง แต่ที่นักเรียน ดื่มน้ำก่อนมื้ออาหารก็ได้ ไม่มีผลทำให้รับประทานอาหารได้น้อยลง และมีผู้ปกครองที่กลัวลูกจะหิวกลางคืนจึงให้ดื่มน้ำก่อนนอน หลังดื่มน้ำนักเรียนบ้วนปากหรือแปรงฟันเป็นบางครั้งหรือเกือบทุกครั้ง ไม่ให้ดื่มน้ำตามเพราะในนมนั้นมีน้ำตาลอยู่แล้ว สำหรับ ผู้ปกครองที่กลัวจะเจ็บปาก ปากเหม็นก็ให้บ้วนปากหรือแปรงฟันทุกครั้งเป็นนิสัย

ตารางที่ 17 พฤติกรรมการแปร่งฟัน

พฤติกรรมการแปร่งฟัน	จำนวน (คน)
พฤติกรรมการแปร่งฟัน	
นักเรียนแปร่งเองทุกครั้ง	8
นักเรียนแปร่งเองบ้างและผู้ปกครองแปร่งให้บ้าง	1
นักเรียนแปร่งเองทุกครั้งและผู้ปกครองแปร่งซ้ำเป็นบาง ครั้ง	1
วิธีการแปร่งฟัน	
ถูไปมาในแนวขวาง	2
ปัดขึ้นปัดลง	2
ถูไปมาและปัดขึ้นปัดลง	5
ไม่แน่ใจไม่ได้สังเกต	1
วิธีการแปร่งฟันให้นักเรียนโดยผู้ปกครอง	
ไม่ได้แปร่งให้นักเรียน	4
ปัดขึ้นปัดลง	3
ถูไปมาและปัดขึ้นปัดลง	2
ไม่แน่ใจแล้วแต่ความร่วมมือของนักเรียนในแต่ละวัน	1
ภายหลังการแปร่งฟันนักเรียนได้ล้างแปร่งฟันและผึ่งให้แห้งแล้วเก็บไว้เรียบร้อย	
ทุกครั้ง	7
ทำเป็นบางครั้ง	3
การบิบยาสีฟัน	
นักเรียนบิบยาสีฟันตามชอบ	10
ปริมาณยาสีฟันที่ใช้	
ปริมาณเท่าหัวเข็มหมุด	3
ปริมาณเท่าครึ่งหนึ่งของแปร่งสีฟัน	5
ปริมาณจนเต็มแปร่งสีฟัน	2

จากตารางที่ 17 พบว่า

พฤติกรรม การแปร่งฟัน วิธีการแปร่งฟัน การใช้ แปร่งฟัน ยาสีฟันพบว่าปัจจุบันนักเรียนแปร่งฟันเองทุกครั้ง 8 ราย รองลงมา นักเรียนแปร่งเองบ้างและผู้ปกครองแปร่งให้บ้างและนักเรียนแปร่งเองทุกครั้งและผู้ปกครองแปร่งซ้ำให้เป็นบางครั้ง 2 ราย

วิธีการแปร่งฟันของนักเรียนที่ทำมากที่สุดคือ การถูไปมาและปิดขึ้นปิดลง 5 ราย รองลงมา ถูไป – มา ในแนวขวางและปิดขึ้นปิดลง 4 ราย และผู้ปกครองไม่แน่ใจไม่ได้สังเกต 1 ราย

ส่วนวิธีการแปร่งฟันให้นักเรียนของผู้ปกครองพบว่าไม่ได้แปร่งฟันให้นักเรียน 4 ราย รองลงมาแปร่งปิดขึ้นปิดลง 3 ราย ส่วนแปร่งฟันถูไปมาและปิดขึ้นปิดลง 2 ราย และน้อยที่สุด ไม่แน่ใจแล้วแต่ความร่วมมือของนักเรียนในแต่ละวัน 1 ราย

ภายหลังการแปร่งฟันแล้วนักเรียนล้างแปร่งฟันและฟิงให้แห้งแล้วเก็บเรียบร้อยแล้วทุกครั้ง 7 ราย และทำเป็นบางครั้ง 3 ราย

การใช้ยาสีฟัน นักเรียนใช้ยาสีฟันโดยบีบยาสีฟันตามขอบทุกคน ส่วนปริมาณยาสีฟันที่ใช้ นั้น นักเรียนหรือผู้ปกครองจะใส่ปริมาณเท่าครึ่งหนึ่งของแปร่งสีฟัน 5 ราย รองลงมาปริมาณเท่าหัวเข็มหมุด 3 ราย และมีจำนวนนักเรียนน้อยที่สุดที่ปริมาณข้นเต็มแปร่งสีฟัน 2 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองได้ดูแลและสอนให้นักเรียนแปร่งฟัน อย่างถูกวิธี โดยปฏิบัติเป็นประจำ เพราะคิดว่านักเรียนเป็นกลุ่มที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องมีการกระทำซ้ำ ย้ำบ่อยๆ ฝึกให้เป็นนิสัยและชอบแปร่งฟัน นักเรียนสามารถทำเองได้ จึงให้แปร่งฟันเอง ถ้านักเรียนแปร่งฟันไม่ถูกต้องตามวิธีที่ผู้ปกครองสอน โดยถูไปมาและปิดขึ้นปิดลงหรือแปร่งฟันแล้ว แต่ฟันยังไม่สะอาด ผู้ปกครองจะคอยชี้แนะให้นักเรียนทำใหม่จนฟันสะอาด แม้ว่าจะทำไม่ถูกต้องแต่อาศัยความอดทนของผู้ปกครองเป็นอย่างสูง ใช้เวลานาน อีกทั้งกลัวว่าจะทำให้บรรยากาศครอบครัวเสีย

การใช้ยาสีฟันไม่ได้ใช้ ยาสีฟันเฉพาะของนักเรียนโดยใช้ร่วมกับทุกคนในบ้าน การบีบยาสีฟันปริมาณยาสีฟันที่ใช้ นั้น นักเรียนหรือผู้ปกครองจะใส่ปริมาณเท่าครึ่งหนึ่งของแปร่งสีฟันเพราะทำแบบนี้จนคุ้นชินแล้ว

ภายหลังการแปร่งฟันแล้วนักเรียนล้างแปร่งฟันและฟิงให้แห้งแล้วเก็บเรียบร้อยแล้วทุกครั้ง เพราะมีที่เขavn และใช้ต่างสีกันทำให้นักเรียนหาง่ายไม่สับสน ผู้ปกครองนักเรียนบางคนไม่มีที่เขavnจึงเก็บรวมไว้ในแก้ว หรือภาชนะอื่น

ตารางที่ 18 พฤติกรรมการเฝ้าระวังทันตสุขภาพโดยผู้ปกครอง

พฤติกรรมการเฝ้าระวังทันตสุขภาพโดยผู้ปกครอง	จำนวน (คน)
เมื่อสังเกตเห็นว่าฟันเริ่มมีจุดดำ	
ปล่อยไว้ให้หายเอง	1
แปรงฟันอย่างถูกวิธี	3
ไปพบทันตแพทย์เพื่ออุดฟัน	5
ไม่พบจุดดำ	1
เหตุผลที่ผู้ปกครองพานักเรียนไปรับบริการทันตกรรม	
ตรวจฟัน	4
อุดฟัน	1
ถอนฟัน	3
ไม่เคยพาไปเลย	2
การกระตุ้นเตือนให้นักเรียนแปรงฟันหรือบ้วนปากหลังรับประทานอาหาร	
อาหารอย่างถูกวิธี	5
เคย	5
ไม่	
การติดต่อเพื่อขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย หรือทันตแพทย์ในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน	
เคยติดต่อ และได้รับความร่วมมือ	3
เคยติดต่อแต่ไม่ได้รับความร่วมมือ	1
ไม่เคยติดต่อเลย	6

จากตารางที่ 18 พบว่า

พฤติกรรมการเฝ้าระวังในการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครอง เมื่อสังเกตเห็นว่าฟันนักเรียนเริ่มมีจุดดำ ผู้ปกครองพาไปพบทันตแพทย์เพื่ออุดฟัน 5 ราย รองลงมาสอนแปรงฟันให้ถูกวิธี 3 ราย ปล่อยไว้ให้หายเอง 1 ราย และผู้ปกครองพานักเรียนไปตรวจเป็นประจำ จึงไม่พบจุดดำ 1 ราย

ผู้ปกครองเคยพานักเรียนไปรับบริการตรวจฟันมากที่สุด 4 ราย รองลงมารับบริการถอนฟัน 3 ราย ไม่เคยไปรับบริการเลย 2 ราย และน้อยที่สุดคือรับบริการอุดฟัน 1 ราย

ผู้ปกครองได้กระตุ้นเตือนนักเรียนเรื่องการแปรงฟัน มากที่สุด 5 ราย และไม่กระตุ้นเตือนนักเรียนเลย 5 ราย

ผู้ปกครองเคยติดต่อเพื่อขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สถานอนามัย หรือทันตแพทย์ในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน มากที่สุด 6 ราย รองลงมาเคยติดต่อ และได้รับความร่วมมือ 3 ราย ส่วนน้อยที่สุด คือเคยติดต่อแต่ไม่ได้รับความร่วมมือ 1 ราย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองนักเรียน พบว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมเฝ้าระวังในการดูแลสุขภาพ ทันตสุขภาพ เมื่อสังเกตเห็นว่าฟันนักเรียนเริ่มมีจุดดำ ผู้ปกครองจะพาไปพบทันตแพทย์เพื่ออุดฟัน การกระตุ้นเตือนให้นักเรียนแปรงฟันหรือบ้วนปากหลังรับประทานอาหารและ แปรงฟันให้นานๆ ทั้งข้างบนและข้างล่าง แต่ไม่ได้เน้นย้ำถึงการแปรงฟันหรือบ้วนปากหลังรับประทานอาหารอย่างถูกวิธี เพราะผู้ปกครองเชื่อว่านักเรียนได้รับการสอนจากครูที่โรงเรียนแล้ว สามารถทำเองได้อย่างถูกต้อง ผู้ปกครองไม่เคยติดต่อเพื่อขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่สถานอนามัย หรือทันตแพทย์ในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน เพราะคิดว่าทันตแพทย์ไม่มีความชำนาญในการบริการเด็กพิเศษ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอธิบายและสาธิตวิธีการรักษาสุขภาพช่องปาก ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติจริงที่ทำกับนักเรียนกลุ่มเด็กพิเศษ อีกทั้งคำศัพท์ทางวิชาการที่ใช้ เรื่อง โรคฟันผุ โรคเหงือก ทำให้ไม่เข้าใจ เพราะคำแนะนำเป็นนามธรรม ไม่อธิบายรายละเอียดของเนื้อหาที่อยากรู้ ที่สำคัญ เด็กในกลุ่มพิเศษ ไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่รับบริการเช่นการเคลือบหลุมร่องฟันในโครงการสิทธิประโยชน์ (บัตรทอง) เหมือนนักเรียน ป.1 จึงไม่ได้รับการเฝ้าระวังและส่งเสริมด้านทันตสุขภาพและคิดว่านักเรียนได้รับการตรวจที่โรงเรียน จากหน่วยทันตกรรมพระราชทานอยู่แล้ว

ตารางที่ 19 การดำเนินงานให้นักเรียนมีสุขภาพช่องปากดี

การดำเนินงานให้นักเรียนมีสุขภาพช่องปากดี	จำนวน (คน)
การดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนมีสุขภาพช่องปากดี	
มีความเป็นไปได้	10
เป็นไปได้	-

จากตารางที่ 18 พบว่า

ผู้ปกครองทุกคนเห็นว่าการดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนมีสุขภาพช่องปากที่ดีมีความเป็นไปได้ และจากการพูดคุย สอบถามอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพช่องปากที่ดีนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ 7 ราย คิดว่า

ต้องดำเนินการที่เด็กโดยตรง โดยแนะนำให้นักเรียนแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน และให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก อีก 3 ราย มีความเห็นที่ต้องดำเนินการที่ผู้ปกครอง โดยแนะนำการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่บ้านแก่ผู้ปกครอง และให้พานักเรียนไปปรึกษาฟันศัลยกรรมที่ทันตแพทย์ที่ดูแลเกี่ยวกับเด็กพิเศษ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ 7 ราย มีความเห็นว่าอุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้นักเรียนมีสุขภาพช่องปาก ที่ดีสำคัญที่สุดคือ การดูแลเอาใจใส่นักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่บ้านอย่างต่อเนื่อง เพียง 2 ราย ที่เห็นว่านักเรียนความบกพร่องของนักเรียนทำให้แปรงฟันไม่สะอาด และ 1 ราย ที่เห็นว่ายากันชักทำให้สุขภาพช่องปากของนักเรียนไม่ดี ดังนั้นผู้ปกครองนักเรียน 6 ราย มีข้อเสนอแนะให้ทันตแพทย์เข้าไปตรวจสุขภาพช่องปาก ปีละ 2 ครั้ง และมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา และ 3 ราย ให้โรงเรียนแนะนำผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนและสอนวิธีการแปรงฟันที่ถูกต้อง

แม้ผู้ปกครองจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเด็ก แต่ในเรื่องของการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กนั้นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองของเด็กบกพร่องทางสติปัญญามีความเข้าใจถึงการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนนั้นว่า จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการดูแลความเฉพาะทาง มากกว่าเด็กปกติ หากมีการเอาใจใส่ฝึกฝนใส่กระทำซ้ำเด็กกลุ่มนี้ก็สามารถพัฒนาได้